

Marta Szilárdová

vypočujte
podcast

pozrite
krátky film

prečítajte
príbeh

Faktografické otázky:

1. Nachádzali sa na území Slovenska pracovné alebo koncentračné tábory? V ktorých mestách sa nachádzali? V čom sa odlišovali od iných koncentračných a vyhladzovacích táborov?

Úlohy vzťahujúce sa ku príbehu:

1. Na základe spomienok pani Marty pomenuj päť vecí, ktorými sa vojaci snažili ľudí v tábore psychicky ničiť.

Martini rodičia, ktorí zahynuli v tábore.
Zdroj: www.memoryofnations.eu

2. Akými slovami víтали Martu a jej sestru noví obyvatelia ich niekdajšieho bytu? (podcast)

V mladosti.
Zdroj: www.memoryofnations.eu

3. Akú cenu dostala v roku 2018 pani Marta Szilárdová? V aký deň toto ocenenie Post Bellum každoročne udeľuje? Akú udalosť si v tento deň Česi a Slováci pripomínajú? (podcast)

S manželom.
Zdroj: www.memoryofnations.eu

4. Aký liek podali židovským ženám a dievčatám po príchode do Osvienčimu? Prečo? Aké to malo dôsledky na život pani Marty a jej sestry? (podcast)

5. Prečo musela pani Marta prerušiť štúdium? (podcast)

Projektové úlohy:

1. Pani Marta po všetkom zlom, čo zažila, stratila vieru v Boha, avšak nie vieru v spravodlivosť. Vraví sa, že každý človek v niečo, respektíve v niekoho verí a práve viera mu dáva silu v mnohých situáciách.

Tvoja úloha:

Porozmýšľaj a napíš úvahu, v čo Ty veríš na tomto svete a čo pre Teba táto viera znamená.

2. Krátko po svadbe rozdelili deportácie manželov Szilárdových na 3 roky, pričom ani jeden z nich netušil, či sa ešte niekedyvidia. Určite máš aj Ty niekoho, s kým si v minulosti trávil mnoho času a cítil si sa s ním dobre, no pre povinnosti, nepodstatnú hádku či len preto, že sa neozve prvý, sa vaše vzťahy pretrhli. Je teda čas napraviť to.

Svadobná fotografia Marty Szilárdovej, zdroj: www.memoryofnations.eu

Tvoja úloha:

Urob prvý krok, oslov svojho kamaráta/kamarátku a nájdite si čas na spoločné stretnutie a obnovenie predošlých spoločných chvíľ.

3. Mamička pani Marty Szilárdovej, mala v živote dve zásady: "pravdovravnosť" a "slušnosť". Skús sa týchto zásad držať počas nasledujúcich dvoch týždňov aj ty.

Tvoja úloha:

Každý večer si zapíš, či sa ti podarilo prežiť deň bez jediného klamstva alebo odvrávania učiteľovi alebo rodičovi. Po dvoch týždňoch si skontroluj sumár, koľko dní a či vôbec nejaký, prežitý v rámci tejto zásady si našiel.

Príloha:

Židovský kódex

Tu si môžeš prečítať jeho najkrutšie časti:

198/1941 Sl.z.

Nariadenie zo dňa 9. septembra 1941 o právnom postavení Židov.

Vláda Slovenskej republiky podľa § 1 zákona č. 210/1940 Sl.z. nariaďuje:

§ 8.

(1) Židia sú povinní nosiť židovské označenie. Podrobnosti o tvare označenia a o spôsobe jeho nosenia, ako aj všeobecné výnimky po dohode s rezortne príslušným ministrom určí minister vnútra vyhláškou v Úradných novinách.

(2) Iné označenia v súvislosti s menom (priezviskom) alebo firmou Žida (židovského združenia) môže určiť rezortne príslušný minister.

(3) Kto nenesí, poťažne nepoužíva označenia podľa ods. 1 alebo 2 potresce sa za priestupok okresným (štátnym policajným) úradom peňažným trestom od Ks 100 do Ks 10.000, ktorý sa má v prípade nevyožiteľnosti premeniť na zatvorenie od 1 dňa do 15 dní.

§ 9.

(1) Zakazuje sa uzavrieť manželstvo medzi Židom (Židovkou) a Nežidovkou (Nežidom) a medzi Židom (Židovkou) a židovskou miešankou (miešancom) [§ 2].

(2) Kto vedome uzavrie manželstvo proti zákazu v ods. 1, potresce sa pre prečin väzením do 3 rokov a stratou úradu a práva volebného.

§ 12.

(1) Židia nemajú volebné právo a nie sú voliteľní do Snemu Slovenskej republiky ani do orgánov verejnoprávnych korporácií.

(2) Žid nemôže byť ustanovený za funkcionára štátu a verejnoprávnych korporácií a ustanovizní vôbec.

(3) Ustanovenia ods. 1 a 2 platia aj o židovských miešancoch (§ 2) a o nežidovských manželoch Židov, avšak len nakoľko ide o pasívne volebné právo.

§ 15.

(1) Žid nesmie byť zamestnaný v službách štátu, taktiež v službách verejnoprávnych korporácií a verejných ustanovizní vôbec, počítajúc do toho aj nositeľov verejnoprávneho poistenia, a to ani ich alebo nimi spravovaných alebo dotovaných ústavov, podnikov, fondov a zariadení, vyjmúc židovských kultúrnych, kultových a sociálne-zdravotných ustanovizní ako aj Ústredne Židov.

(2) Ustanovenia ods. 1 platia aj o židovských miešancoch, uvedených v § 2, písm. a).

Dôstojníkom a poddôstojníkom brannej moci alebo žandárstva nemôže byť ani židovský miešanec uvedený v § 2, písm. b).

(3) Ustanovenie ods. 1 platí aj o nežidovských manželoch Židov.

§ 16.

(1) Žid nemôže byť:

- a) verejným notárom (verejnototárskym osnovníkom),
- b) advokátom (advokátskym osnovníkom),
- c) civilným inžinierom.

§ 18.

(1) Židia nemôžu vykonávať lekársku a zverolekársku prax.

§ 20.

(1) Žid nemôže vykonávať lekárnickú prax.

§ 22.

(1) Židia vo veku od 16 do 60 rokov, ak nekonajú práce podľa § 38 branného zákona, sú povinní konať práce, ktoré im prikáže Ministerstvo vnútra.

§ 25.

Štátne bezpečnostné orgány môžu kedykoľvek previesť u Židov osobnú prehliadku, a to aj bez písomného príkazu úradu alebo súdu.

§ 26.

(1) Štátne bezpečnostné orgány môžu kedykoľvek previesť u Židov a u židovských združení domovú prehliadku, a to aj bez písomného rozkazu úradu alebo súdu. Inak platia ustanovenia dielu II. zákona č. 293/1920 Sb.z. a n.

§ 27.

(1) Žid (židovské združenie) ako odosielateľ akejkoľvek poštovej zásielky (listy, balíky a pod.) vo vnútrozemskom styku je povinný uviesť na nej svoju presnú adresu a ľahko zbadateľné označenie (židovskú hviezdu).

§ 28.

(1) Ústredný hospodársky úrad môže po dohode s Ministerstvom vnútra Židom uložiť povinnosť vysťahovať sa z určitej obce (mesta), pritom môže uložiť súčasne povinnosť nastahovať sa do určitej obce (mesta).

§ 33.

Židia nesmú usporiadať verejné shromaždenia alebo sprievody a nesmú sa zúčastniť na iných verejných shromaždeniach.

§ 34.

(1) Žid nesmie byť vydavateľom, redaktorom (zodpovedným redaktorom) ani prispievateľom nijakého časopisu okrem prípadného časopisu vydávaného Ústredňou Židov.

(2) Židia (židovské združenia) nesmú mať nijaký ani periodický ani neperiodický časopis. Časopis slúžiaci ich záujmom nesmie vydávať ani nik iný.

§ 35.

(1) Na území Slovenskej republiky nemožno vydať tlačou ani inak rozmnožiť, poľažne dať do obehu (predvádzať) duchovný (vedecký, literárny, hudobný, výtvarný a pod.) produkt Žida, a to ani pod cudzím (krycím) menom. Týmto sa nevylučuje použitie uvedených produktov na vedecké ciele.

§ 36.

(1) Príslušníci izraelského (židovského) vyznania a židovské náboženské obce môžu svoje kultové úkony vykonávať len v budovách, z vonkajšieho pohľadu ktorých nie je zjavné, že ide o budovy, určené pre náboženské úkony.

(2) Židovské synagogy a modlitebne musia byť upravené podľa ods. 1 do 1. júla 1942;

inak prejdú uvedeným dňom na základe rozhodnutia okresného (mestského notárskeho) úradu do vlastníctva štátu. Podrobnosti o úprave vydá minister vnútra.

§ 38.

(1) Židia sa vylučujú z akéhokoľvek štúdia na všetkých školách a učebných ústavoch okrem škôl ľudových a okrem kurzov osobitne pre nich zriadených.

(2) Židia, či už ako jednotlivci, náboženské obce alebo korporácie a ustanovizne, nemôžu si zriadiť nijakú školu alebo učebný ústav – okrem škôl ľudových – a vzdelanie, ktoré podávajú tieto školy alebo učebné ústavy, nemôžu nadobúdať ani súkromným vyučovaním.

(3) Vysvedčenia Židov zo škôl a učebných ústavov, vydané v cudzine, nemožno nostrifikovať.

§ 39.

(1) Židia v školopovinnom veku – okrem tých, ktorí sú príslušníkmi štátom uznaných kresťanských cirkví – môžu svoju školskú povinnosť plniť iba v osobitných ľudových školách alebo triedach, ktoré k tomuto cieľu určí Ministerstvo školstva a národnej osvety.

§ 41.

(1) V židovských domácnostiach nemožno zamestnávať pomocnice v domácnosti – Nežidovky

(2) Za židovskú sa považuje domácnosť, v ktorej väčšina členov sú Židia.

§ 43.

(1) Zamestnávať Žida v hocakom služobnom, pracovnom alebo učebnom pomere možno len po udelení povolenia (ods. 3).

§ 49.

(1) Advokát môže zastupovať Žida len v prípadoch, v ktorých je zastúpenie advokátom podľa právnych predpisov povinné, alebo v prípadoch, kde pokračujúci úrad alebo súd uzná to za potrebné a to uloží. Inak v pokračovaní pred úradmi, súdmi a orgánmi verejnoprávnymi korporáciami a ustanoviznami môže byť zmocnencom Žida len Žid.

§ 51.

Židia nemôžu nadobudnúť oprávnenie držať alebo nosiť zbrane.

§ 52.

Židia nemôžu nadobudnúť oprávnenie loviť ryby.

§ 53.

Žid nemôže riadiť slovenské motorové vozidlo (§§ 1 a 12 zák. č. 81/1935 Sb.z. a n.), ani obdržať povolenie na jeho riadenie.

§ 54.

(1) Spôsob cestovania Židov na štátnych železničiach, ako aj iných verejných hromadných dopravných prostriedkoch upraví minister dopravy a verejných prác vyhláškou v Úradných novinách.

§ 55.

(1) Židom a židovským združeniam, ako aj členovi takej domácnosti, v ktorej je aspoň jeden Žid, nemožno udeliť koncesiu na držbu rádiodoprijímača alebo na držbu rádiovysielača.

§ 56.

(1) Cestovné pasy, preukazy na spôsob cestovných pasov a dočasné cestovné pasy možno vydať Židom len so svolením Ministerstva vnútra (Ústredne štátnej bezpečnosti), a to s platnosťou najviac na 1 rok.

§ 57.

Židia a židovské združenia nemôžu nadobúdať vlastnícke a iné vecné práva k nehnuteľnostiam, okrem prípadu dedenia. § 58. Židia a židovské združenia nemôžu preberať ako aj znovuzriaďovať priemyselné, obchodné alebo živnostenské podniky, získať účasť na takýchto nových podnikoch a nadobúdať alebo preberať živnostenské oprávnenie.

§ 62.

(1) Židia, nežidovskí manželia Židov a židovské združenia sú povinní ukladať peňažné hotovosti nad výšku, uvedenú v § 63 na vkladné knižky, znejúce na vlastné meno, u peňažného ústavu, oprávneného prijímať vklady na knižky.

§ 63.

(1) Osoby uvedené v § 62, ods. 1, nesmú mať u seba väčšiu sumu, než ktorá: a) zodpovedá ich životnej miere a životnej miere ich rodiny, najviac však Ks 1000 na jednu osobu,

§ 73.

(1) Židia, nežidovskí manželia Židov a židovské združenia môžu z vkladov na vkladných knižkách alebo na bežných, žirových, šekových alebo iných účtoch – bez ohľadu na to, či znejú na meno, heslo a pod., – počítajúc do toho aj viazané účty podľa §§ 64 až 67, vedených u toho istého alebo u rozličných peňažných ústavov, počítajúc v to aj Poštovú sporiteľňu, vybrať na vydržovanie seba a svojich rodinných príslušníkov týždenne úhrnom najviac Ks 500, ak osobitné predpisy neustanovujú inak.

§ 78.

(1) Židia nesmú mať v držbe obrazy, sochy, busty významných národných a štátnych dejateľov. Taktiež nesmú mať štátne znaky, vlajky a zástavy. (2) Židom sa zakazuje držba fotografických prístrojov, ďalekohľadov, taktiež sa im zakazuje držba gramofónových platní s národnými piesňami (melódiami).

§ 79.

(1) Prenajímateľ bytu je oprávnený vypovedať prenajíjomnú smluvu židovským osobám a židovským združeniam s dvojitýždňovou výpovednou lehotou. Výpoveď sa môže dať kedykoľvek.

§ 84.

(1) Verejné funkcie Židov a židovských miešancov (§ 12) zaniknú najneskôr 2 mesiace po nadobudnutí účinnosti tohto nariadenia.

§ 87.

(1) Židia vylúčení podľa § 15 zo štátnych alebo iných verejných služieb musia z nich byť prepustení

§ 94.

Výslužné požívateľov štátnych odpočívnych plátov Židov sa snižuje o 30%. Týmto snížením nesmie klesnúť výslužné pod Ks 6600.- ročne.

§ 95.

(1) Vdovská a sirotská penzia poberaná požívateľmi-Židmi sa snižuje o 30%. Týmto snížením nesmie klesnúť vdovská penzia pod Ks 6000.-, sirotská penzia pod Ks 3000.- ročne.

(2) Príspevky na výchovu sa vymerajú zo sníženej vdovskej penzie.

§ 101.

(1) Oprávnenia Židov-lekárov a zverolekárov k výkonu lekárskej, poľnohospodárskej alebo zverolekárskej praxe zaniknú najneskôr do 3 mesiacov po nadobudnutí účinnosti tohto nariadenia. (2) Ustanovenia ods. 1 platia aj o civilných inžinieroch.

§ 102.

(1) Práva alebo koncesie na verejnú lekáreň s právom reálnym, radikovaným alebo osobným, ktorých majiteľom (spolujateľom) alebo koncesionárom (spolukoncesionárom) je Žid, sa odnímajú dňom, kedy príslušnú lekáreň prevezme Ministerstvom vnútra ustanovený vládny komisár. Ustanovenie vládneho komisára sa uverejní v Úradných novinách.

§ 110.

(1) Židia, nežidovskí manželia Židov a židovské združenia sú povinní vykázať všetok svoj majetok v tuzemsku a v cudzine, ako aj jeho hodnotu podľa stavu k začiatku dňa, kedy toto nariadenie nadobudne účinnosť.

§ 191.

(1) Nehnutelný majetok Židov a židovských združení stáva sa dňom, ktorý určí vláda vyhláškou v Slovenskom zákonníku vlastníctvom slovenského štátu (Ústredný hospodársky úrad).

§ 222.

Do židovského podniku môže Ústredný hospodársky úrad menovať kedykoľvek dôverníka alebo dočasného správcu.

Dr. Tuka v.r., Sivák v.r., Mach v.r., Dr. Pružinský v.r., Dr. Fritz v.r., Dr. Medrický v.r., Stano v.r., Čatloš v.r.